

Maria Jotuni

Nähdä ja sanoa, mestarinovelleja

Novelleihin liittyvät tehtävät on järjestetty niin, että kunkin novellin tehtäväsarjassa on ensimmäisenä pieniä, erittelyä ohjaavia kysymyksiä. Niitä on mahdollista tutkia sekä yksin että ryhmissä. Tekstitaito- ja esseetehtävät keskittyvät eri novellien keskeisimpiin eriteltäviin, tulkittaviin ja pohdittaviin asioihin. Osassa tehtävistä opiskelijoiden toivotaan hyödyntävän eri oppiaineissa oppimiaan asioita.

I Naiskuvia

AINA s. 3

1. Millaisia tunteita novellin Aina tuntee? Perustele päätelmäsi tekstinäyttein (tee havainto > nimeä tunne > tee päätelmä tunteen aiheuttaneista asioista).
2. Miten Ainan tunteita kuvataan? Poimi novellista sanoja ja ilmauksia, jotka välittävät päähenkilön tunteita.
3. Millaisia ristiriitoja päähenkilön elämässä on? Osoita ne tekstinäyttein.
4. Millainen kehityskertomus novellista on pääteltävissä, ja miten Aina on muuttunut? Osoita tekstinäyttein.
5. Novellissa on ulkopuolinen kertoja mutta näkökulma on päähenkilö Ainan. Miten se vaikuttaa novellin tunnelmaan?
6. Millainen persoona Aina on, ja mistä se on pääteltävissä?
7. Tee havaintoja ja päätelmiä ajasta ja yhteisöstä, jossa Aina elää. Miten ne ovat vaikuttaneet Ainaan ja hänen ratkaisuihinsa?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele päähenkilö Ainan henkilökuva, kehitystä ja ratkaisuja.
2. Erittele novellista välittyviä tunteita ja niiden kuvausta.
3. Erittele novellin päähenkilöä sekä aikaa ja yhteisöä, jossa hän elää.

➤ Esseetehtäviä

1. Erittele ja tulkitse rakkauden kokemusta Maria Jotunin novellin Aina pohjalta.
2. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin Aina-novellin päähenkilön tunteita ja kehitystä.
3. Pohdi nuoren ihmisen suhtautumista itseensä ja tunteisiinsa Maria Jotunin Aina-novellin avulla.

ANITA s. 9

1. Etsi Göränin käytöksen ristiriitoja ja pohdi niiden syitä.
2. Vertaa Göränia ja Anita: mitä vastakohtaisuuksia hahmoissa on?
3. Vertaa Göränin ja Anitan henkilökuvia muuhun kirjallisuuteen, esimerkiksi tuntemiisi satuihin: millaisia vastaavankaltaisia pareja löydät?
4. Novelli rinnastaa nuoruuden ja viattomuuden. Etsi kohdat, joissa Anitan viattomuus korostuu, ja vertaa niitä nykyajan vastaavanikäiseen nuoreen.

5. Rakkautta kuvataan useimmiten kauniiksi ja myönteiseksi tunteeksi. Miten ja miksi Anita-novellin rakkaus on erilaista?
6. Millaisia tunteita tapahtumien kulku ja Göranin tunteet sinussa herättävät?
7. Miten novellin lopun voi tulkita? Pohdi syitä Göranin toiminnalle, ja mieti, miten loppu vaikuttaa lukijan suhtautumiseen?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele novellin henkilökuvia.
2. Erittele novellin ristiriitoja ja vastakohtaisuuksia.
3. Erittele lukijakokemusta; mitä tunteita novelli herättää ja mitkä tekstin asiat vaikuttavat suhtautumiseen?

➤ Esseetehtäviä

1. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin Anita-novellin rakkautta.
2. Pohdi nuoruuden ja vanhuuden vastakohtaa Maria Jotunin Anita-novellin pohjalta.
3. Pohdi rakastamisen dilemmaa Maria Jotunin Anita-novellissa.

OLIIVIA s. 17

1. Selvitä novellin sanastoa: mitä tarkoittaa sana 'hetaira' ja miten sen merkitys avautuu novellissa?
2. Pohdi keskustelijoiden suhdetta. Perustele tekstihavainnoin.
3. Millainen persoona Oliivia on? Poimi novellista kohdat, joista voi tehdä päätelmiä naisen luonteesta.
4. Miten Oliivia ohjailee nimettömäksi jäävää miestä? Osoita tekstihavainnoin.
5. Miksi Oliivia ei halua sitoutua mieheen ikuisesti?
6. Tutki Oliivian ja miehen käymää keskustelua: miten replikointi rakentaa henkilökuvia?
7. Mitä tarkoittaa kohta ” ’Minä olen suora ja väärä. Rakastan totta, mutta rakastan valhetta yhtä paljon’, sanoi hän huomaten samalla äänensä pettävän keveyden, joka vähensi sanojen merkitystä.”.

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele Oliivian henkilökuvaa: luonnetta, toimintaa, suhdetta mieheen.
2. Erittele naisen ja miehen välistä suhdetta.
3. Vertaa novellien Aina, Anita ja Oliivia naiskuvia.

➤ Esseetehtäviä

1. Pohdi rakkautta ja rakastamisen vaikeutta Maria Jotunin novellissa Oliivia.
2. Erittele ja tulkitse naisen ja miehen rooleja Maria Jotunin novellissa Oliivia.
3. Pohdi rakastamiseen liittyviä tunteita ja niiden ristiriitaisuutta Maria Jotunin novellin Oliivia pohjalta.

BERTA s. 25

1. Mitä tunteita Berta kokee? Osoita tekstihavainnoin.
 2. Miten Bertan tunteita kuvataan? Merkitse valittuja ilmaisutapoja.
 3. Millainen Bertan suhde on Johaniin ja Anna Mariaan? Osoita kohta, jossa suhteen laatu paljastuu.
 4. Miten Anna Maria ja Johan reagoivat Bertan purkaukseen? Osoita kohdat.
 5. Mikä tekee novellista traagisen?
 6. Miten novellin rakenne vaikuttaa syntyvään tunnelmaan (kerronta, dialogi, rytmitys)?
- Tekstitaitotehtäviä
1. Erittele novellin henkilösuhteita.
 2. Erittele Bertan tunteita ja reaktioita sekä niiden kuvaamista.
 3. Perustele, miksi novelli on traaginen kaikille kolmelle henkilölle.
- Esseetehtäviä
1. Pohdi rakkaudessa pettymisen ja tuskan tunteita Maria Jotunin novellin Berta pohjalta.
 2. Ihmiset reagoivat eri tavoin elämänsä kriiseissä. Pohdi reagoititapoja ja tunteiden näyttämistä Maria Jotunin novellin Berta ja psykologian kursseilla oppimasi pohjalta.
 3. Pohdi Maria Jotunin antamaa kuvaa rakkaudesta novellien Anita, Oliivia ja Berta avulla.

ANNASTIINA s. 29

1. Millaisia ohjeita Annastiina antaa avioliiton onnistumiseksi?
 2. Miksi Annastiina on mennyt naimisiin ja millä perusteella valinnut puolisonsa?
 3. Millaista Annastiina elämä avioliitossa on, ja millainen puolisoitten välinen suhde on? Osoita kohdat, jotka paljastavat tilanteen, ja kohdat, joista voit tehdä päätelmiä.
 4. Millä tavalla yhteiskuntaluokkien erot tulevat esiin Annastiinan puheissa?
 5. Miten Annastiina suhtautuu lapsen kuolemaan?
 6. Millainen ristiriita Annastiinan kertoman (kertomus lapsen kuolemasta ja omista reaktioista) ja keskustelukumppanin huomaaman (Annastiinan ulkomuodon muuttuminen) välillä on? Tee päätelmiä. Miksi Annastiina kertoo asiat toisin kuin kokee?
 7. Mitä novellin loppu paljastaa Annastiinan ja hänen miehensä suhteesta?
- Tekstitaitotehtäviä
1. Mitä novelli kertoo naisen ja miehen suhteesta 1900-luvun alussa?
 2. Erittele kirjailijan suhtautumista avioliittoon ja perustele päätelmäsi tekstihavainnoin.
 3. Erittele novellin kuvaamaa yhteiskunnallista ja sosiaalista tilannetta.

➤ Esseetehtäviä

1. Otsikkoehdotus: Uhri vai selviytyjä? Pohdi Maria Jotunin novellin Annastiina naiskuvaa.
2. Maria Jotunin kuva rakkaudesta ja avioliitosta on usein kyyninen. Pohdi novellin Berta päähenkilön mahdollisuuksia ja ratkaisuja oman aikansa kontekstissa.
3. Otsikkoehdotus: Nykyajan bertat. Vertaa Maria Jotunin Berta-novellin kuvaamaa tilannetta nykynaisen maailmaan ja pohdi, miten naisen roolin ja aseman muuttumista.

HILDA HUSSO s. 37

1. Lue oppikirjastasi realismin kirjallisuuden piirteet. Mitä realismin ominaispiirteitä Hilda Husso –novellissa on?
2. Millainen novellissa äänessä oleva henkilö Hilda Husso on? Poimi repliikeistä kohdat, jotka paljastavat hänen luonteenpiirteitään, arvojaan jne.?
3. Kenen kanssa Hilda Husso keskustelee ja miksi? Mitä henkilöstä voi päätellä ja miksi?
4. Mitä on tapahtunut ennen keskustelua, ja mitä todennäköisesti tapahtuu sen jälkeen? Perustele tekstihavainnoin.
5. Miten Hilda Husson suhtautuminen muuttuu keskustelun edetessä?
6. Mitä faktoja novellissa kerrotaan, ja mitkä asiat jäävät lukijan pääteltäviksi?
7. Millainen kuva naisesta ja miehestä muodostuu? Miksi?
8. Millaisen kuvan novelli antaa ihmissuhteista?
9. Jotunia on luonnehdittu modernin novellin luojaksi. Mikä tässä novellissa on modernia?
10. Miten novellin rakenne ja aukot vaikuttavat lukemiseen?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele novellin naiskuvaa.
2. Erittele novellin rakennetta ja sen vaikutusta lukukokemukseen.
3. Erittele Hilda Husson mielialojen muuttumista keskustelun aikana.

➤ Esseetehtäviä

1. Otsikkoehdotus: Kaikki kaupan? Pohdi Maria Jotunin novellin Hilda Husso antamaa kuvaa ihmissuhteista ja ihmisen moraalista.
2. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellin Hilda Husso teemaa.
3. Tarkastele Maria Jotunin novellia Hilda Husso ihmislunonteen kuvauksena. Käytä tarkastelussasi apuna sekä psykologian että historian kursseilla oppimaasi.

MATAMI RÖHELIN s. 43

1. Novellissa keskustelevat Matami Röhelin ja neiti, jota ei ole nimetty. Miten keskustelutilanteeseen on päädytty ja miksi? Mitä tilanne kertoo kuvatusta ajasta? Osoita tekstinäyttein.

2. Millainen Matami Röhelin on luonteeltaan? Mistä sen voi päätellä? Millaisia mielikuvia nimi luo?
3. Millaisia tunteita novellin neiti kokee? Miksi hänen tilanteensa on ristiriitainen?
4. Mitä ennustat jatkossa tapahtuvan? Miksi? Osoita tekstihavainnoin.
5. Miksi novelli on traaginen? Miksi kyseessä on kolmiodraama?
6. Miten novelli rakentuu, ja miten rakenne vaikuttaa lukukokemukseen?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele Matami Röhelinin henkilökuvaa.
2. Erittele novellin valtasuhteita.
3. Vertaa novelleja Hilda Husso ja Matami Röhelin. Mitä saman tilanteen eri näkökulmia ne paljastavat?

➤ Esseetehtäviä

1. Toisen onnettomuus voi olla toisen onni. Onko kuitenkaan moraalisesti oikein hyötyä toisen ahdingosta? Pohdi ongelmaa etiikan, omien esimerkkiesi ja Maria Jotunin novellin Matami Röhelin avulla.
2. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Matami Röhelin ihmisarvon kuvauksena.
3. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Matami Röhelin naiskuvauksena.

JOSEFIINA s. 49

1. Millainen mielikuva Josefiinasta syntyy ensimmäisten repliikkien perusteella?
2. Missä kohtaa mielikuva muuttuu ja miksi?
3. Miten Josefiina suhtautuu muihin ihmisiin?
4. Miten Josefiina suhtautuu itseensä?
5. Miten Josefiinan luonnekuva on ristiriidassa hänen työnsä kanssa?
6. Millä perusteella Josefiinan edustaa kaksinaismoralismia?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele Josefiinan henkilökuvaa.
2. Erittele keskustelun etenemistä. Miten lukijan mielikuva päähenkilöstä muuttuu?
3. Vertaa novellien Josefiina ja Matami Röhelin antamaa kuvaa naisista.

➤ Esseetehtäviä

1. Uskonnosta haetaan usein vastausta elämän ongelmiin. Pohdi, millä tavalla Maria Jotunin novellissa Josefiina uskonto oikeuttaa päähenkilön toimintaa.
2. Pohdi Maria Jotunin novellin Josefiina pohjalta ihmisen kaksinaismoralismia.
3. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellin Josefiina nimihenkilöä.

HÄMÄRÄSSÄ s. 57

1. Poimi novellista Helgan ja Essin ominaisuudet omiksi listoikseen. Vertaa sen jälkeen naisia: mikä on heille yhteistä, ja millä tavalla he ovat erilaisia tai jopa vastakkaisia?
 2. Sekä Helgalla että Essillä on toiveita, jotka eivät ole täyttyneet. Mitä nämä toiveet ovat, ja miksi ne eivät ole voineet toteutua?
 3. Millaisia tunteita keskustelun aikana tulee esiin? Osoita tekstihavainnoin.
 4. Millä tavalla molempien elämä on traagista?
 5. Millä tavalla lapsi on keskeinen motiivi molempien elämässä?
 6. Miksi naisten ystävyys säilyy erilaisista elämänkohtaloista huolimatta?
 7. Mikä on novellin teema?
 8. Miten novellin loppu on tulkittavissa?
- Tekstitaitotehtäviä
1. Vertaile Helgan ja Essin naiskuvia: mitä eroa ja yhteistä heissä ja heidän elämässään on?
 2. Erittele novellin luomaa kuvaa naisen elämästä omana aikanaan.
 3. Erittele naisen ja lapsen suhdetta novellin naisten avulla.
- Esseetehtäviä
1. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Hämärässä naisen toiveiden kuvauksena.
 2. Pohdi, millaisen kuvan elämästä Maria Jotunin novelli Hämärässä antaa.
 3. Maria Jotunin novelli Hämärässä on kahden naisen keskustelu. Pohdi sen antamaa kuvaa ystävyydestä ja uskoutumisesta.

HELSINGIN ENSIMMÄINEN NÄYTTELIJÄTÄR s. 67

1. Miksi novellin nimi on Helsingin ensimmäinen näyttelijätär?
 2. Millä tavoin rouva ja nuori nainen ovat toistensa vastakohtat?
 3. Millaisia tunteita nuori nainen onnistuu rouvassa herättämään ja millä keinoilla? Osoita tekstihavainnoin.
 4. Millaisia tunteita lukija kokee novellin eri vaiheissa? Osoita tekstihavainnoin.
 5. Millaisia tunteita loppuratkaisu herättää?
 6. Kuvaile novellin naisia.
 7. Mikä on novellin teema?
- Tekstitaitotehtäviä
1. Erittele nuoren naisen henkilökuva.
 2. Erittele tunteita, joita novellissa tulee esiin.
 3. Erittele keinoja, joita nuori nainen käyttää tavoitteensa saavuttamiseksi.

➤ Esseetehtäviä

1. Syyllisyys ja sääli ovat voimakkaita tunteita, joita voi käyttää myös oman edun tavoitteluun. Pohdi niitä Maria Jotunin novellin Helsingin ensimmäinen näyttelijätär pohjalta.
2. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia väärän ja oikean näkökulmasta. Käytä pohdintasi tukena etiikan ja psykologian opintojasi.
3. Pohdi Maria Jotunin novellin Helsingin ensimmäinen näyttelijätär antamaa kuvaa naisista.

IKKUNANPESIJÖITÄ s. 71

1. Miten Elna suhtautuu avioliittoon? Perustele tekstihavainnoin.
2. Mitä Mattsionska pitää suhteessa tärkeänä? Osoita tekstihavainnoin.
3. Miten Mattsionska vertaa ensimmäistä ja toista aviomiestään?
4. Millaista on 'oikea rakkaus' novellin mukaan?
5. Miksi täti kehottaa sisarentytärtään pitämään oman työnsä mahdollisesta avioitumisesta huolimatta?
6. Mitä samaa ja mitä eroa on Elnan ja Mattsionskan suhtautumisessa avioliittoon?
7. Tulkitse novellin loppua.

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele novellin antamaa kuvaa 1900-luvun alun naisen mahdollisuuksista yhteiskunnassa.
2. Erittele naisten suhtautumista avioliittoon.
3. Erittele naisen ja miehen suhdetta.

➤ Esseetehtäviä

1. Rakkaus on voimakas ja äärimmäinen tunne. Tutki rakkauden ilmenemistä ja muotoja Maria Jotunin novellin Ikkunanpesijöitä pohjalta.
2. Otsikkoehdotus: Järki vai tunteet? Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Ikkunanpesijöitä.
3. ”Niin tuntee täytyi. Ei elämää nukkuvana elää”, kirjoittaa Maria Jotuni yhdessä novelleistaan. Pohdi ajatuksen toteutumista novellissa Ikkunanpesijöitä.

II Ihmissuhteita

UNTA s. 83

1. Millainen novellin rakenne on?
 2. Millainen sävy Bertan ensimmäisissä sanoissa on?
 3. Mikä tunne Bertan sanojen taustalla on ja miksi?
 4. Miksi Berta tuntee niin? Osoita tekstihavainnoin.
 5. Kuvaile Bertan ja miehen suhdetta ennen novellin tilannetta ja kerronnan hetkellä.
 6. Miten Bertan tunteet muuttuvat monologin edetessä?
 7. Miksi Berta tuntee tuskaa?
 8. Miksi Berta toivoo unta?
- Tekstitaitotehtäviä
1. Erittele Bertan tunteita.
 2. Erittele Bertan elämän vaikeuksia.
 3. Erittele naisen ja miehen suhdetta.
- Esseetehtäviä
1. Erittele ja tulkitse Bertan elämää Maria Jotunin novellissa Unta.
 2. Rakkaus voi muuttua vihaksi ja katkeruudeksi. Vaikka nämä voimakkaat tunteet ovat toistensa vastakohtia, niillä on toisaalta myös yhteistä. Pohdi tunteiden muuttumista Maria Jotunin novellin Unta ja psykologian kursseilla oppimasi pohjalta.
 3. Vaikeudet muuttavat ihmistä. Pohdi Bertan henkilökuvaa ja syitä, joiden vuoksi hänestä on tullut sellainen kuin hän on Maria Jotunin novellissa Unta.

VAPAUS s. 89

1. Millainen novellin rakenne on (aika, siirtymät, kerronta jne.)?
 2. Ketkä / millaiset henkilöt novellissa ovat äänessä?
 3. Vertaa alun ja lopun tilanteita: miten toinen henkilö suhtautuu vapauteen?
 4. Mitä vapaus on tarkoittanut toiselle keskustelijalle?
 5. Miksi hänen suhtautumisensa vapauteen on muuttunut?
 6. Miten vapaus ja ihmisyyys liittyvät novellissa toisiinsa?
 7. Mikä on novellin sanoma?
- Tekstitaitotehtäviä
1. Vertaile Vapaus-novellin henkilön ja Hämärässä-novellin Helgan suhtautumista elämään.
 2. Miksi ihminen tarvitsee rajat? Perustele novellin avulla.
 3. Erittele novellia oman aikansa modernien aatteiden edustajana.
- Esseetehtäviä
1. Pohdi vapauden ongelmaa Maria Jotunin novellin Vapaus pohjalta.

2. Ihanteet ovat tärkeitä mutta monesti niiden mukaan on mahdotonta elää. Tarkastele ilmiötä Maria Jotunin novellin Vapaus avulla.
3. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Vapaus ihmisen kehityskertomuksena.

NAINEN s. 93

1. Millainen ristiriita novellissa esitetään?
2. Millä tavoin novelli ottaa kantaa naisen asemaan? Osoita tekstihavainnoin.
3. Onko nainen ajalleen tyypillinen vai epätyypillinen? Perustele.
4. Millaisen nais- ja mieskuvan novelli luo?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele novellin yhteiskunnallista ongelmaa.
2. Erittele novellin realistisia ominaisuuksia.
3. Erittele novellin naiskuvaa.

➤ Esseetehtäviä

1. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellin Nainen teemaa.
2. Vertaa Maria Jotunin novellin Nainen päähenkilön pohdintaa nykynaisen mahdollisuuksiin päättää omasta elämästään.
3. Maria Jotunin novellissa Nainen sanotaan elämän jatkuvuuden olevan pyhä asia, ja siksi päähenkilö tuntee ristiriidan: hän ei halua 'ilman tahtoa ja tarkoitusta elämää lisätä' mutta tuntee silti olevansa oikeutettu elämän luomiseen ja siten jatkuvuuteen. Pohdi dilemmaa nykynaisen näkökulmasta.

HERRAN TEITÄ s. 97

1. Millainen näkemys ero keskustelijoilla on? Osoita tekstihavainnoin.
2. Millainen elämäntilanne nuoremmalla naisella on?
3. Muuttavatko kokemukset naisen näkemystä? Miksi?
4. Miten novelli ottaa kantaa uskoon?
5. Mikä on novellin teema?
6. Millaisia ajatuksia novellin nuoren naisen ratkaisut herättävät nykylukijassa? Miksi?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele novellin vastakohtia.
2. Erittele nuoren naisen uskoa.
3. Erittele novellin keinoja ottaa kantaa.

➤ Esseetehtäviä

1. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Herran teitä kannanottona.
2. Voiko ihminen vaikuttaa omaan elämäänsä ja kohtaloonsa? Pohdi asiaa Maria Jotunin novellin Herran teitä ja omien näkemystesi avulla.
3. Erittele ja tulkitse ihmisen ja uskonnon suhdetta Maria Jotunin novellissa Herran teitä.

HILDA HUSSO (Kun on tunteet 1913) s. 101

1. Millainen suhde keskustelijoilla on nyt ja on ollut aiemmin? Mistä asiat ovat pääteltävissä?
2. Miksi Hilda soittaa Lundqvistille? Osoita kohta, jossa todellinen syy paljastuu.
3. Päättele Hildan repliikkien avulla, mitä Lundqvist sanoo.
4. Miten Lundqvistin sanomiset vaikuttavat Hildaan?
5. Miten Hilda suhtautuu poikaansa? Mistä sen voi päätellä?
6. Miten Hilda suhtautuu muihin ihmisiin? Mistä sen voi päätellä?
7. Miten Lundqvist suhtautuu poikaansa? Mistä sen voi päätellä?
8. Millainen persoona Hilda Husso on luonteeltaan ja arvoiltaan? Osoita tekstihavainnoin.
9. Millainen persoona Lundqvist on luonteeltaan ja arvoiltaan? Osoita tekstihavainnoin.
10. Mitä todennäköisesti tapahtuu keskustelun päätyksen jälkeen? Mitkä vihjeet tukevat päätelmiäsi?
11. Mitä novelli kertoo ajan olosuhteista ja ihmisten moraalista?
12. Mitä asioita novelli kyseenalaistaa?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Millainen ihminen Hilda Husso on luonteeltaan ja arvoiltaan?
2. Mistä keskustelijat käyvät kauppaa?
3. Erittele miehen ja naisen sekä aikuisen ja lapsen välisiä suhteita.

➤ Esseetehtäviä

1. Pohdi ihmisen arvoa Maria Jotunin novellissa Hilda Husso.
2. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Hilda Husso ihmissuhdekuvauksena.
3. Pohdi, millaisen kuvan Maria Jotunin novelli Hilda Husso antaa naisesta ja miehestä.

EI KANNATTANUT s. 109

1. Mistä ja miksi pariskunta alkaa riidellä?
2. Mitä tarkoittaa ilmaus 'käydä jonkun verille'?
3. Kenen näkökulmasta novelli kerrotaan?
4. Miten Akseli ja Aina kommunikoivat?
5. Vertaile puolisoitten eroja ja yhtäläisyyksiä.
6. Millainen Akseli on luonteeltaan? Osoita tekstihavainnoin.
7. Millainen Aina on luonteeltaan? Osoita tekstihavainnoin.
8. Miksi Akseli on katkera?
9. Mitä paljastuu pariskunnan varhaisemmista vaiheista?
10. Millainen Akselin ja Ainan suhde on? Osoita tekstihavainnoin.

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele Akselin ja Ainan suhdetta.
2. Erittele Akselin tunteita keskustelun aikana.

3. Millaisia nonverbaaleja viestejä keskusteluun sisältyy?

➤ Esseetehtäviä

1. Pohdi ihmisten keskinäistä kommunikaatiota, sanallista ja sanatonta, Maria Jotunin novellin Ei kannattanut pohjalta.
2. Kahden ihmisen suhde voi olla tasaveroinen rakkaussuhde tai valtataistelu, jossa äärimmäiset tunteet vuorottelevat. Erittele Maria Jotunin novellin Ei kannattanut vallankäytön keinoja.
3. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellin Ei kannattanut mies- ja naiskuvaa.

TAHVO TUOMAINEN s. 117

1. Millainen ihmiskuva Tahvo Tuomaisesta muodostuu ja millä keinoin?
2. Millainen on Tahvo Tuomaisen ensimmäinen vaimo?
3. Miten vaimo vaikuttaa mieheensä?
4. Mikä petos novellissa tehdään?
5. Mitä teot kertovat Lampaisesta?
6. Miksi Esteri suostuu isänsä juoneen?
7. Miten Esteri suhtautuu Tuomaiseen ja Tuomainen Esteriin?
8. Miksi Esteri ajaa novellin lopussa isänsä pois?
9. Miksi Tuomainen suostuu passiivisesti tilanteeseen?
10. Kuka tai ketkä ovat novellin uhreja, kuka tai ketkä syyllisiä? Perustele.
11. Miksi novellin nimi on Tahvo Tuomainen?
12. Mitkä novellin teot ovat väärinä ja mitkä oikeita? Perustele.

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele novellin mies- ja naiskuvia.
2. Erittele novellissa esille tulevia arvoja.
3. Erittele Tahvo Tuomaisen tunteita suhteessa hänen toimintaansa.

➤ Esseetehtäviä

1. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia miehen elämän kuvauksena.
2. Otsikkoehdotus: Uhri vai syyllinen? Pohdi Esterin mahdollisuuksia selviytyä Maria Jotunin novellissa Tahvo Tuomainen.
3. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Tahvo Tuomainen aikansa yhteiskuntakuvauksena.

JOULUYÖ KORVESSA s. 133

1. Tutki novellin kerrontaa: Mihin aikaan tarina sijoittuu? Mikä on tarinan kesto? Mikä on kerronnan aika? Mitä takaumia tarinassa on? Millainen kertoja on ja kenen näkökulmasta kerrotaan?
 2. Millainen on novellin miljö (konkreettinen ja sosiaalinen)?
 3. Mikä merkitys ympäristön kuvailulla on?
 4. Millainen on Jeren ja Annan suhde?
 5. Miksi Anna alistuu tilanteeseen?
 6. Miten Anna suhtautuu muihin ihmisiin? Osoita tekstihavainnoin.
 7. Miten kuolema on esillä novellissa?
 8. Millaisia tunteita Anna kokee novellin aikana?
 9. Millainen tunnelma Jeren ja Annan keskusteluissa on?
 10. Millaisia tunteita väkivaltakuvaukset herättävät lukijassa?
 11. Millaista symboliikkaa novellissa on?
 12. Novellin loppua voi pitää onnellisena. Perustelee.
- Tekstitaitotehtäviä
1. Erittele Annan elämää ja tunteita.
 2. Erittele novellin ihmissuhteita.
 3. Erittele novellin kerrontaa.
- Esseetehtäviä
1. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin mies- ja naiskuvaa novellin Jouluyö korvessa pohjalta.
 2. Perheväkivalta on ollut pitkään salattu, hävetty ja vaiettu asia Suomessakin. Pohdi ilmiötä Maria Jotunin novellin Jouluyö korvessa pohjalta.
 3. Maria Jotunin novelleissa on psykologisesti kiinnostavia henkilöitä. Tutki novellin Jouluyö korvessa henkilökuvia. Käytä apuna psykologian kursseilla oppimaasi.

III Rakkautta?

RAKKAUTTA s. 159

1. Miten novellin minäkertoja suhtautuu avioliittoon? Osoita tekstihavainnoin.
 2. Miten novellin minäkertoja suhtautuu rakkauteen? Osoita tekstihavainnoin.
 3. Millaisia arvoja novellissa tulee esille? Osoita tekstihavainnoin.
 4. Mitä novelli kertoo aikansa yhteiskunnasta?
 5. Ota selvää, millaista elämä oli 1900-luvun alun Suomessa, ja tutki henkilöiden ratkaisuja tietosi varassa.
- Tekstitaitotehtäviä
1. Erittele rakkauden ja turvallisuuden merkitystä novellissa.
 2. Erittele avioliiton merkitystä novellissa.
 3. Erittele 1900-luviun alun naisen asemaa novellissa.

➤ Esseetehtäviä

1. Erittele ja tulkitse arvoja ja ihmissuhteita Maria Jotunin novellissa Rakkautta.
2. Pohdi rakkauden merkitystä Maria Jotunin novellin Rakkautta pohjalta.
3. Pohdi ihmisen tunteiden ja ratkaisujen ristiriitaisuutta Maria Jotunin novellin Rakkautta, omien kokemustesi ja havaintojesi ja eri kursseilla oppimasi perusteella.

VASTEN MIELTÄ s. 165

1. Millainen tragedia novellissa tulee esille?
2. Millaisia asioita leskeksi jääneen naisen avioliitosta paljastuu? Osoita tekstihavainnoin.
3. Miksi novellin kertoja ei ole toiminut tunteidensa mukaan?
4. Millainen sanoma novellissa on?
5. Mitä novelli kertoo aikansa naisen asemasta?
6. Mitä novelli kertoo aikansa perheyhteisöstä?
7. Rakkaus ja koti rinnastuvat. Perustele, miksi.

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele novellin ristiriitoja.
2. Erittele novellin naisen tekemiä ratkaisuja ja niiden perusteita.
3. Erittele rakkauden merkitystä ihmiselle.

➤ Esseetehtäviä

1. Pohdi rakkauden merkitystä ihmisen elämässä Maria Jotunin novellin Vasten mieltä pohjalta.
2. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellin Vasten mieltä sanomaa.
3. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Vasten mieltä aikansa yhteiskunnallisena kuvauksena.

ONNI s. 171

1. Millainen suhde toisella puhujalla on ollut on ollut mieheensä? Osoita tekstihavainnoin.
2. Millainen naisen nykyinen suhde on?
3. Mitä seurauksia suhteista on ollut?
4. Millaisia tunteita repliikit tuovat esille? Osoita tekstihavainnoin.
5. Millaisia arvoja novellissa tulee esiin?
6. Poimi novellista viittaukset onneen ja onnellisuuteen. Päättele niiden perusteella, mikä tekee ihmisen onnelliseksi.
7. Mitä novelli kertoo aikansa naisen asemasta?
8. Mitä tarkoittaa lopun viittaus itsensä löytämisen onneen?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele 1900-luvun alun naisen asemaa novellissa.

2. Erittele, millä tavoin naisen kyynisyyttä kuvataan novellissa.
3. Millaisen kuvan novelli antaa naisen ja miehen suhteesta?

➤ Esseetehtäviä

1. Ihmissuhteisiin liittyy voimakkaita tunteita, ja joskus jopa rakkaus voi muuttua vihaksi. Pohdi näitä tunteita Maria Jotunin novellin Onni ja psykologian kursseilla oppimasi pohjalta.
2. Pohdi onnen tavoittelua ja sen saavuttamista Maria Jotunin novellissa Onni.
3. Erittele ja tulkitse, millaisen elämänohjeen Maria Jotunin novelli Onni antaa.

JUSSI PETTERIN NAIMINEN s. 177

1. Millaisia novellin miehet ovat? Osoita tekstihavainnoin.
2. Millainen naiskuva Leenakaisasta muodostuu? Osoita tekstihavainnoin.
3. Kenen näkökulmasta novelli kerrotaan?
4. Millaiset asiat ovat Pekka Ratiselle tärkeitä ja miksi?
5. Millainen on novellin sosiaalinen miljöö?
6. Miksi Pekka Ratisen mielipide muuttuu?
7. Mikä novellissa on humoristista? Millaista huumori on sävyltään?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele novellin mies- ja naiskuvia.
2. Erittele novellin arvoja.
3. Erittele novellin kuvaamaa yhteisöä.

➤ Esseetehtäviä

1. Erittele ja tulkitse Maria Jotunin novellia Jussi Petterin naiminen aikansa maalaisyhteisön kuvauksena.
2. Pohdi yhteisön hyväksynnän merkitystä ihmissuhteissa. Käytä apuna Maria Jotunin novellia Jussi Petterin naiminen.
3. Tarkastele Maria Jotunin novellin Jussi Petterin naiminen henkilökuvia ja vertaa niitä esimerkiksi vanhojen suomalaisten elokuvien henkilökuviin. Otsikkoehdotus: Rakkautta Suomi-filmin tapaan.

KUN ON TUNTEET s. 191

1. Millainen kuva Viia syntyy hänen tekojensa perusteella?
2. Miksi Viia lupautui Matille?
3. Millaisen kuvan novelli antaa aikansa seurustelusta?
4. Mitä tunteita Viia kokee? Osoita tekstihavainnoin.
5. Miten novellin tapahtumat poikkeavat nykyajasta?
6. Miten nykylukija suhtautuu Viian toimintaan ja miksi?

➤ Tekstitaitotehtäviä

1. Erittele novellin naiskuva.
2. Erittele novellin traagisia ja humoristisia tapahtumia.

3. Erittele minäkertojan tunteita.

➤ Esseetehtäviä

1. Pohdi ihmiselämän oikeellisuutta Maria Jotunin novellin Kun on tunteet pohjalta.
2. Pohdi ajan ja tapojen muuttumista 1900-luvun alusta nykyaikaan. Miten ja miksi parisuhteen muodostaminen on muuttunut?
3. Erittele ja tulkitse tunteiden merkitystä ennen ja nyt Maria Jotunin novellin Kun on tunteet ja omien kokemustesi avulla.